

**Konkurs za za izradu idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja šetališta u dijelu
„budvanske školjke“, dijela šetališta Budva-Bečići, I faza**

Crna Gora
Opština Budva
Služba glavnog gradskog arhitekta
Trg Sunca broj 3,
Budva, Crna Gora,
Telefon: +382 33 403-821,
e-mail: arhitekta@budva.me

KONKURSNI ZADATAK – ISTORIJSKA ANALIZA – TURIZAM

Konkurs za za izradu idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja šetališta u dijelu „budvanske školjke“, dijela šetališta Budva-Bečići, I faza

KONKURSNI ZADATAK – ISTORIJSKA ANALIZA – TURIZAM

Izvod iz monografije: BUDVA Od mita do stvarnosti, studija o razvoju budvanskog turizma, izdavač: IVPE Cetinje, 2010., Vlado Duletić

Analizom stručne literature i foto-dokumentacije mogu se utvrditi četiri perioda u urbanističkom razvoju Budve. Svaki od ova četiri perioda je iniciran razvojem turizma u nivou i obliku koji je dozvolilo vremensko razdoblje.

1. Period do početka Prvog svjetskog rata:

Zbog poznate globalne društveno-ekonomske nerazvijenosti i zaostalosti, u periodu do početka Prvog svjetskog rata o turizmu na ovom prostorima, kao nekoj iole značajnoj i prepoznatljivoj pojavi, ne može se govoriti.

2. Period između dva svjetska rata (1914-1945):

Razvoj Budve počinje u periodu od 23 godine između dva svjetska rata. Tada su izgrađeni hoteli Mogren (1932.godine) koji je u svom prvobitnom obliku imao kapacitet od 7 soba, tj. 13 kreveta i Budva (1930.godine). U ovom periodu nastaju objekti javne namjene, Lučka kapetanija (1937.godine), za potrebe luke Budva, i zgrada, danas poznata kao Jadransko riječno brodarstvo (1937.godine), koja je prvenstveno koristila kao Higijenski centar, a zatim pod novim nazivom kao odmaralište. Kasarna (1800-te godine) u ovom periodu dobija funkciju osnovne škole. Odabir lokacija ovih objekata, koji su u neposrednoj blizini starog grada Budve, dokazuju početak razvoja grada iz tog pravca, gdje je stari grad još uvijek bio centar. Na taj način gledano, birala se lokacija za hotel Avala (1938. godine) koji najavljuje prve oblike masovnog turizma. Za ovo vrijeme gornje šetalište, koje je danas poznato kao takvo je služilo kao primarna saobraćajnica.

3. Period nakon Drugog svjetskog rata (1945-2000):

Najznačajnija odskočna daska u razvoju urbanističkog plana Budve je bio početak 1960-ih godina, kada je izgrađen Jadransko-jonski autoput koji prolazi kroz sedam zemalja od Trsta u Italiji do Igumenice u Grčkoj, kao i magistrale Bar-Boljare-Beograd, koji se vezuje za koridor 10.

Prema najstarijem dokumentovanom popisu stanovništva Monstata iz 1948. godine može se utvrditi broj stanovnika od 3822 lica. Ovaj podatak je polazna tačka za analizu migracije stanovništva na ovom prostoru, a samim tim i povećanja smještajnog kapaciteta, kao i mijenjanja demografije Budve.

Izgradnjom ovih autoputeva otvorena je mogućnost za razvoj turizma, koja je manifestovana kroz izgradnju masivnih hotela na teritoriji današnjeg DUP-a Budva centar-izmjene i dopune. To su hoteli: Internacional 1967. godine, sa smještajnim kapacitetom od 580 ležaja, hotel Park 1962.godine, sa oko 850 komercijalnih ležaja, Hotel Slavija 1954. godine, 540 ležaja, i mnogi drugi. Povećanjem smještajnog kapaciteta u turističke svrhe i izgradnjom autoputa, nekadašnja glavna saobraćajnica

Konkurs za za izradu idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja šetališta u dijelu „budvanske školjke“, dijela šetališta Budva-Bečići, I faza

postaje pješačka zona, a saobraćajnica se izmiješta i nastaje današnji glavni bulevar grada. U ovom periodu dolazi do porasta stanovništva: 1953. godine-4364 stanovnika, 1961. godine-4834 stanovnika, 1971. godine-6106 stanovnika, 1981. godine-8632 stanovnika.

Posle razornog zemljotresa 6. aprila 1979. godine, koji je razorio Jadransku obalu, gdje je najveća oštećenja pretrpjela Budva, dolazi do ponovne promjene urbanističkog plana. Pored saniranja štete u starom gradu i građevinama van njega vrše se rušenja objekata koji do tada definisali izgled grada. To su: osnovna škola ispred starog grada, čime se dobio današnji trg, hotel Slavija, hotel Internacional, itd. Rušenjem ovih građevina stvorio se prostor za novu namjenu. Tokom godina obnove grada parcele koje su koristile prvenstveno za turizam su dobile mješovitu namjenu. Tada je stvoren prostor za izgradnju hotelskog kompleksa Slovenska plaža, koji je kasnije inicirao nastanak donjeg šetališta, za potrebe ovog turističkog naselja. 1985.godine, kada je izgrađen kompleks, donje šetalište se prostiralo teritorijom ispod hotela Park i hotelskog naselja Slovenska plaža i spajalo se u neposrednoj blizini sa gornjim šetalištem, dok je sa druge strane, od starog grada postojalo u obliku Porata i služilo u svrhu prilaza marini.

Posle osnivanja Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore 1992. godine koje služi za zaštitu i unapređenje korišćenja morskog dobra, upravljanje morskim dobrom, zaključivanje ugovora o korišćenju morskog dobra, izgradnju i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra, dolazi do prenamjene površina neposredno uz obalu mora (plaže i stjenoviti predjeli) i kontakt zone. To znači da je privatizacija zemljišta koja je u blizini obale postala nemoguća.

4. Period koji se odnosi na početne godine XXI vijeka (2001-do danas):

Početkom novog milenijuma zabilježena je privatizacija velikog dijela hotelske ponude. Pored privatizacije hotelskih kapaciteta vrše se ulaganja u izgradnju novog hotelskog smještaja. Masovni turizam je nastavio da se širi i kapaciteti koje je dostizao su premašivali kapacitete infrastrukture grada. Zbog ovoga, država, opština i JP morsko dobro ulažu u povećanje kapaciteta u svom domenu nadležnosti. Država Crna Gora ulaže u infrastrukturu na prilazu u opštinu, Opština Budva ulaže u proširenje glavnog bulevara i zaobilaznice dodaje još jedan bulevar, dok JP morsko dobro širi kapacitet pješačke zone, ne kroz proširenje postojećeg “gornjeg” šetališta, već spajanjem donjeg šetališta u jednu cjelinu.